

Թեան վիթխարի հատորներուն մէջ, եւն, կը տեսնենք Թէ Ամբողի «համալսարանական» Թափանցած է իր ժամանակի աստուածաբանական խնդիրներուն խորը, որուն խարիսխն էր Տրամաբանութիւն եւ Այլաբանութիւն: «Լոսոսութիւն» Գրքին Յիշատակարանը մանաւանդ, կը ցոլացընէ Կոլոտն իր ոճով եւ բեմով:

Առարկութիւններու եւ պատճառներու երկար շարքը, սեռի, տեսակի, անհատի անհատում կրկնութիւններն եւ այս բոլորն արտայայտելու համար գործածուած ճոռում եւ լատինացած հայերէնը՝ հաշտեցուցէք իրարու հետ եւ գաղափար մը կրնաք կազմել՝ ԺԷ. եւ ԺԸ. դարու բեմի նիւթին եւ խօսուածքին վրայ:

Կոլոտ աւելի խիտ եւ աւելի կոկիկ լեզու մ'ունի իր Թարգմանեւ տուած գրքերու իմաստալից Յիշատակարաններուն մէջ, քան Զենոբ Գլակի համար «պատմագրաբար» յօրինածին մէջ:

Ատոնց մէջ ալ երբ պատմականներուն կը մօտենայ, կարծես կը տկարանայ իր գրիչը, մինչ սկիզբները, երբ մորմնքած սրտով մը կը պարզէ իր տեսութիւններն աստուածաբանական ուսումներու կարեւորութեան եւ Հայոց անտարբերութեան վրայ, աստուածաբանական, եւն, գրքերու արժէքին վրայ, եւ մանաւանդ երբ հաւատացեալի մը կատարեալ ներշնչումով մը կը բացատրէ Թէ ինչպէս Սկիթին կամ Լ. Խոստովանութեան հատորին Թարգմանութիւնն իր բաղձանքն ու փափաքը կը լրացընեն, Կոլոտ ոտուգիւ արտայայտիչ, աղու ճարտարախօս մըն է. որովհետեւ կը զգաս Թէ այն գրուածներն եթէ կենդանի խօսքով շեշտուին բեմէն, աւելի պիտի ազդեն:

Ասկից զատ՝ նկատի պէտք է առնուլ միջավայրը: Պոլսոյ համար նորութիւն մըն էր Ամբողի «համալսարան» ին բեմական ուղղութիւնը. իր բոլոր Թերութիւններով ալ պիտի գրաւէր ժողո-